

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelj
in praznikov.

Češćina naroćina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIĆEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 552.

Rokopisi se ne vraćajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemenim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 18.093.

Demokratske finance.

Ni lahko najti v povojni politični zgodovini tako zamotane stvari kakor je bila baš sedanja finanćna debata v francoski zbornici. Deželni proti huda inflacija in vse njene groze v času, ko drugi narodi od te bolezni okrevajo in ko računa ta poraženi Nemčija in Avstrija z zlato denarno enoto. Francoski državni kredit je v nevarnosti, da se zgrudi radi neizplaćila letetićh dolgov, budžet izkazuje primanjeljav in za amortizacijsko blagajno za zunanje dolgove še ni poskrbljeno niti s centom. Vsakemu poslancu je jasno, da se mora v zadnjem trenutku nekaj zgoditi, storiti nekaj resolutnega in pokazati poštrevanost. Pa ne gre in ne gre in ne more iti naprej, ker vidi vsak le prihodnje volitve, jezo z novimi davćnimi bremenimi nezadovoljnih malomeščanov in imetnikov državnih papirjev. Finanćni načrti propadajo eden za drugim, finanćni ministri prihajajo in odhajajo kakor klienti pri zobnem zdravniku, ker je ena stranka danes poveljevala kot rešilni pripomoćek, to zavrne drugi dan kot nevarno akcijo.

Finance so preizkuševale kamen demokracije od nekdanj. Radi financ so propadle starogrške Atene in rimski imperij, neurejeno državno gospodarstvo je najprej uprepastilo fevdalizem v Angliji in potem absolutistićne države v preteklem stoletju in ob finanćnih problemih se nezmotljivo izkaže politična civilizacija, s katero razpolaga vsaktera demokracija. Kajti ako kaj, tedaj je državno gospodarstvo eminentno tehnićno vprašanje, je stvar kompetence in strokovnega vpogleda. Ako je, velja v državnem gospodarstvu načelo enotnosti v načrtu in doslednosti glede izvajanja. Tu pomenja nedomišljen ali nepremišljen amandement socialno nepravilnost in lahko ilustrirane cele reforme. Najboljši sistemi državnega gospodarjenja so se izkazali kot papirnati zakoni vsled tega, ker je vsaka stranka izsilila na prvi hip sicer malenkostne, v praktičnih svojih posledicah pa vse delo in vso rentabilnost unićujoće popravke.

Ze sedaj, komaj da se je odpravil prvi vlak v drugo zbornico, je jasno, da ostane velik del onih dohodkov, ki jih je sploh dovolila spodnja zbornica, zgolj na papirju. Ako se senat energićno ne potruži in v svoji kompetenci, ki po ustavi prekaša vse kompetence drugodržavnih senatov (izveniši seveda severoameriškega senata) ne prišli spodnje zbornice k zvišanju državnih dohodkov, bo pać inflacija primorana, po ovinkih in skritih stezah posegati še bolj po substanci francoskega narodnega premoženja in se bo v kratkem izkazala potreba, prićeti s sanacijo iznova.

Da se jugoslovani demokratska vest penaša z višjo tenkoćutnostjo nego francoska, je še zelo nerešeno vprašanje. Kar se pa vidi na mah, je silna komplikiranost našega državnega gospodarstva in še pestrejša zamotanost v socialni strukturi prebivalstva. Vsakomur, ki mu njegova radovednost le kolićkaj hoće poseći s pogledom v bodoćnost, se vsiljuje vprašanje: Kako dolgo bo še trajalo, da bodo naše stranke sploh prišle do poguma, vsaj načeti vprašanje pravićnejše razdelitve državnih bremen in do ktere stopnje bodo neki poslanci znali zatajevati svoj strah pred volilcem? Finanćni in državnogospodarski sistem naše države, nerodno podprt in zakrpan od že tolikih dvanaestinskih bergelj in krp, je pravcat monstrum, ki ga je treba odstraniti. Le da je ta monstrum obremen kodeks raznih stanovskih plemenskih, narodnih, poklicnih in razrednih privilegijev in

Vlada Bratania bo morala odstopiti.

PRI OBĆINSKIH VOLITVAH V RUMUNJI ZMAGALA OPOZICIJA.

Bukarešta, 22. februarja Obćinske volitve so imele za opozicijo prav zadovoljiv uspeh, zlasti za kmetijsko stranko. Opozicija je zmagała ne samo v glavnih provincijalnih mestih, ampak tudi v prestolnici sami in v celi Besarabiji. Uspeh opozicije je posebno velik v stari Rumuniji, kjer so gospodarski centri z Bukarešto vred poverili svoje zaupanje opozicionalnemu bloku. Opozicionalni listi pobijajo trditve liberalcev glede večine v kmećkih obćinah, kjer so bili funkcionarji izbrani že pred volitvami na ta način, da so bile vloćene kandidatne liste brez protikandidatov. Toda v obćinah, ki jih liberalci štejejo za svoje, nimajo večine. Je namreć veliko obćin, kjer so bili izvoljeni Madjari in Saksonci. Po-

raz liberalcev se posebno jasno kaže v tem, da so izgubili Temešvar in druga večja mesta, kjer je proti liberalnemu madjarskemu bloku dobila večino opozicija. Tudi v Černovicah so bili liberalci poraženi, čeprav so računali, da imajo tam večino.

Liberalci trde, da obćinske volitve nimajo političnega znaćaja, doćim opozicija trdi, da je izid obćinskih volitev dovolj jaseñ znak, da bo vlada padla. V političnih krogih so preprićani, da bo Bratianova vlada v marcu izginila s političnega površja, ker poteće takrat tudi mandat sedanjemu parlamentu. Splošno mnenje je, da se bo ustvarila volilna vlada, ki bo sestavljena iz pristašev kmetijske stranke ali pa iz nacionalcev.

Pred izglasovanjem proraćuna nobenih izprememb.

Beograd, 22. febr. Kakor smo doznali od merodajnih političnih oseb, ne pride, dokler ne bo izglasovan proraćun, sploh do nobenih sprememb v vladi.

Z govori dr. Ninćića in Stefana Radića je bil likvidiran spor med Vatikanom in med našo državo. Rešiti se morata pa še incidenta Radić—Maksimović in Radić—Stojadinović, vendar smatrajo to za notranjo zadevo vlade. Kaj bo po sprejetju proraćuna, o tem je danes prezgodaj govoriti.

Najvažnejši dogodek v zadnjem času

je govor g. Pašića v radikalnem klubu in njegova izjava, da je stalno obveščal Svetozarja Pribićevića o poteku pogajanj z radićevci. Pribićević je v svojem listu to zanikal. Pašić dosedaj še ni nikdar tako jasno in odloćno prekinil odnošaje s svojimi zavezniki, kakor je to storil pri Pribićeviću. Prićakovalo se je, da bo Pribićević ostro reagiral, vendar tega ni storil. Pašićeva odloćnost pa se je pokazala tudi pri obelodanjenju sporazuma z radićevci.

Pašić konferira.

Beograd, 22. februarja. Ker so se odnošaji med vladnima strankama normalizirali, je vćerajšnji dan potekel brez važnejših dogodkov. Omeniti je treba le nekaj konferenc med posameznimi vladnimi politikmi. G. Pašić je bil skoro ves dopoldan v svojem kabinetu. Tu je sprejel poset patriarha Dimitrija, ki se je z ministrskim predsednikom razgovarjal o vprašanjih v zvezi z odnošaji pravoslavne cerkve.

Pašića je posetil dalje tudi predsednik radikalnega kluba Ljuba Živković, ki je s predsednikom vlade govoril o položaju. Z istim namenom je Pašića posetil tudi Krsta Miletić.

Najvećjo pozornost pa je zbudil poset ministra za šume in rudnike dr. Nikića, ki je ostal pri Pašiću nad eno uro. Temu posetu se pripisuje političen pomen.

V Beogradu se mudi tudi Aca Stanojević. Ta je vćeraj od 10. do 11. bil pri ministru za gradbe Uzunoviću. Pri enem delu njunega razgovora je bil navzoć tudi notranji minister Boža Maksimović. Maksimović je vćeraj dopoldne bil tudi v radikalnem klubu in se tam dalje časa razgovarjal s posameznimi poslanci.

Beograd, 22. febr. Vćeraj dopoldne sta imela v ministrstvu za pravosodje daljšo konferenco pravosodni minister Marko Gjurjić in predsednik narodne skupščine Marko Trifković. Po tej kon-

ferenci je Trifković odšel v predsedstvo vlade, kjer se je razgovarjal s Pašićem. Ob istem času se je v ministrstvu zunanjih zadev vršila konferenca med zunanjim ministrom dr. Ninćićem in ministrom za vere Mišo Trifunovićem, ki sta govorila o nadaljnjih odnošajih med našo državo in sv. stolico.

ACA STANOJEVIĆ V RADIKALNEM KLUBU.

Beograd, 22. febr. Vćeraj je v vseh parlamentarnih klubih vladalo zatišje. Samo v radikalnem klubu je bilo nekaj poslancev. Kesneje je prišel v klub tudi Aca Stanojević, ki pa je nato odšel k ministru za gradbe in ostal pri njem dve uri. Ta konferenca Stanojevića z Uzunovićem je zbudila pozornost v političnih krogih, posebno ker se je prej trdilo, da je Stanojević prišel v Beograd izključno le po privatnih poslih.

Ceprav so bili vsi politiki precej reservirani, se vćerajšnjim konferencam pripisuje velik pomen in se trdi, da so one v zvezi s prizadevanjem, da se stabilizira današnja koalicija in se normalizirajo odnošaji med strankami. Ker merodajni krogi v tem trenutku nimajo pred seboj nobenega težjega vprašanja, ćutijo potrebo, da se doseže popolno soglasje za nadaljnje delo vlade. S tem se spravlja v zvezo tudi bivanje Ace Stanojevića v Beogradu. Konferiranje Marka Trifunovića s Pašićem in Vujićem in sestanek Pašića z Živkovićem je v zvezi s sporazumevanjem glede nadaljnje dela narodne skupščine, ki v terek dovrši načelno razpravo o proraćunu in začne v sredo s podrobno razpravo. Kar se tiće načelne debate, bo gotovo zbudil najvećje zanimanje govor dr. Voje Veljkovića, ki bo med drugim načel tudi vprašanje našega zblizanja z Bolgarijo. Zato bo v podrobni razpravi pri proraćunu ministrstva zunanjih del to vprašanje najbolj razmotrivano.

Jugoslavija in Bolgarska.

DEMOKRATIĆESKI ZGOVOR O ZBLIZANJU Z JUGOSLAVIJO.

Sofija, 22. februarja. Demokratski govor komentira razprave, ki so izšle v jugoslovanskem ćasopisju glede tederaćije med kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in Bolgarsko in pravi med drugim tole: Ustvaritev take Jugoslavije, ki bi se razprostirala od Jadranskega do Črnega morja, je bila ideja, ki je navduševala Stranmajerja, kneza Mihajla Obrenovića in bolgarskega pesnika Boćeva. Pri vsem tem pa morajo državnići računati s stvarnostjo in zato se nikdo ne bo ćudil, če z ene in druge strani tako ideologijo smatrajo za fantastično. Bolgarsko javno mnenje misli, da je treba delovati na ćim tesnejše zblizanje obeh držav, katerim se zaradi tega ni treba odreći svojim interesom in svoji samostojnosti. Mi se strinjamo s tem, da se polagoma zblizata obe državi, ki morata biti neodvisni druga od druge in nič več.

SPOR Z VATIKANOM PORAVNAN.

Beograd, 22. februarja. Sinoći med 5. in 6. uro je Nj. Vel. kralj sprejel v avdijenci zunanjeća ministra dr. Ninćića, ki je kralju poročal o raznih vprašanjih zunanjeć politike. Po Ninćićevi konferenci z ministrom za vere Mišo Trifunovićem se opaža zadovoljstvo v merodajnih vatićanskih krogih z Ninćićevim predvćerajšnjim govorom v narodni skupščini. S tem so odnošaji med našo državo in med Vatikanom postali zopet normalni.

NARODNA ĆITALNICA NA REKI PRIĆELA ZOPET DELOVATI.

Reka, 22. februarja. Na Reki se je vćeraj konstituiral zaćasni odbor narodne ćitalnice. Ćitalnica je bila već let zaprta, ker je Italijani niso pustili delovati. Tudi njene prostore so bili Italijani že večkrat demolirali.

PRIĆIĆEVIĆ V SARAJEVU.

Sarajevo, 22. februarja. Vćeraj je bilo v Sarajevu zborovanje samostojne demokratske stranke, ki se je prićelo ob 11. dopoldne. Na tem zborovanju je govoril Svetozar Pribićević na svoj že dovolj znani način.

OTVORITEV DOMA NARODNEGA ZDRAVJA NA SUŠAKU.

Sušak, 22. februarja. Vćeraj je bil na Sušaku otvoren dom narodnega zdravja. Ob tej priliki so bile velike svećanosti. Kralju je bil poslan pozdravni telegram. Ta dom pomeni emancipacijo Sušaka od Reke.

MUSSOLINI ZADOVOLJEN S POJASNILO RAMEKA.

Rim, 22. febr. Avstrijski državni kancelar dr. Ramek je dal italijanskemu poslaniku na Dunaju nekatera pojasnila glede govora, ki ga je imel v dunajskem parlamentu. Ta pojasnila so predsednika italijanske vlade Mussolinija popolnoma zadovoljila. Ta incident je potem takem treba smatrati za konćno rešen.

HAŠK-JUGOSLAVIJA 3:2.

Beograd, 22. februarja Vćeraj se je vršila tekma med Haškom in Jugoslavijo. Izid tekme je bil 3:2 v korist Haška.

GRADJANSKI-GLORIA 3:1.

Zagreb, 22. februarja. Na vćerajšnji tekmi med Gradjanskim in Glorio z Reke je zmagał Gradjanski s 3:1.

Dr. L. Ehrlih o pariški mirovni konferenci in koroškem vprašanju.

V soboto, dne 20. t. m. je predaval v društvu »Soča« univ. prof. dr. Ehrlih, ki je bil svojetasno jugoslovanski ekspert na pariški mirovni konferenci. Njegova izjava je bila tako zanimiva, da so navzočim razjasnila mnogo novega o delu v Parizu, ko se je sklepal svetovni mir in določala usoda narodov, ki je najbolj kruto zadela nas Slovence.

Na mirovni konferenci smo se Slovenci prvič pojavili kot faktor, s katerim so se morali baviti diplomati. Mirovna konferenca je priznala Slovence radi njihovih zaslug proti germanstvu pravico, da se smejo svojevoljno priključiti eni od obstoječih slovanskih držav. Ali ne vsem Slovincem! Vseled sklepa konference smo ob Primorsko in Koroško in zato hramo ter se nas loteva pesimizem. 30 odstotkov našega naroda ni svobodnih.

Pariška konferenca je v smislu Wilsonovih načel postavila nov princip tvorbe držav in to je narodnost. Da smo prišli ob velik del našega naroda, leži vzrok v sledečih razlogih:

1. Naša geografska lega je tako važna, da se tega niti sami točno ne zavedamo. Mi tvorimo edino vez med Romani in Slovani in to razumejo dobro Nemci, pa tudi Italijani. Le na našem ozemlju se stikajo vsa tri velika azijska plemena Slovani, Germani in Romani. Povrh smo še sosedje Madjarov. Tako tvori slovensko ozemlje evropski etnografski centrum.

Na pariški konferenci je bil zato eden prvih problemov naš slovenski problem. Italijani so odklonili arbitražo in Orlando se je hotel ravnati po svoji volji iz Pariza. Tudi reško vprašanje je v bistvu slovensko vprašanje. Pojavili sta se še koroško in prekmursko vprašanje.

Drugi razlog je bil naš čudni položaj na pariški konferenci, kjer so bile male sile popolnoma zapostavljene. Sklepalo je le 5 velesil. Tako so na primer pogoje za Nemčijo sestavile velesile same in jih pokazale malim silam šele na predvečer izročitve Nemčiji. Ravno isto so hoteli napraviti s pogodbo z Avstrijo, šele na energičen protest so za malo časa odložili izročitev.

Tretji razlog je bil naš konflikt z Italijo. Italijani so načeloma in za vsako malenkost nasprotovali Jugoslovanom. Za Prekmurje so na primer razlagali, da sploh ni naseljeno s stalnim prebivalstvom. Na Koroškem so mesto horizontalne delitve zon predlagali vertikalno, podpirali so težnje naših zunanjih in notranjih sovražnikov, podkupili so tudi skoro vse francoske časopise.

Četrty razlog je bila notranja situacija jugoslovanske delegacije, ki je obstojala iz 3

Srbov, 3 Hrvatov in 2 Slovencev (Zolger, Rybar).

Slovenci smo bili v Parizu neznani, Hrvatje so bili že bolj znani. Veliko pa je zagrešil londonski Jugoslovanski odbor, ki je že skoro priznal Italijanom mejno črto po sredi Adrije do »Promontorja« (Pulja), po sredi Isire in Goriške do Tolmina. Hrvatje so bili nepopustljivi glede Dalmacije, za slovensko Primorje pa so se v bistvu že udali.

Peti razlog je bil, da slovanske vzajemnosti v Parizu sploh ni bilo. Jugoslovani so bridko pogrešali Rusijo v Parizu, dočim so se Čehi in Poljaki zanimali le zase. Glede reškega vprašanja je vladala na primer med Čehi in Italijani najlepša harmonija.

Amerikanci so na konferenci zavzeli pozor sodnikov. Njihova mentaliteta je bila vera v lastno nezmotljivost, proti kateri vsi argumenti niso nič zalegli. Na Koroškem so smatrali Nemce za nositelje kulture, nas so pa hoteli primerjati nekako z Indijanci.

Angleži so bili kar navdušeni za Wilsonova načela, razen — kadar je šlo za Irsko ali Mezopotamijo. Desinteresirani Japonci pa so delali in mislili, kar so hoteli Angleži.

Edini naši prijatelji na konferenci so bili Francozi, ki so naši delegaciji marsikaj tajno sporočili, kar se je sklenilo na Velikem svetu.

Naša delegacija je bila v začetku slabo pripravljena, tako Pašić prvotno niti zahteval ni Ziljske doline in Prekmurja. Katastrofalno pa je delovalo poročilo ameriškega polkovnika, ki je predlagal, naj bodo Karavanke meja med Avstrijo in Jugoslavijo. Glede Sp. Stajerske se je izjavil, da je jugoslovanska okupacija delovala slabo in da je v Mariboru tekla kri.

Napaka Jugoslovanov je bila, da niso okupirali Koroške s Celovcem z zadostnimi četami. V vsej Koroški je bilo komaj 400 naših vojakov, ki so jih Nemci 20. marca z znano ofenzivo zlahka pregnali. Da ni bil Celovec okupiran je vzrok v tem, da ga baje nismo mogli — aprotizirani.

Na Wilsonovo zahtevo se je vršil na Koroškem plebiscit z znanim rezultatom. Jug. delegaciji se je posrečilo razpiti ameriško delegacijo in pridobiti Johnsona, ki je bil odločno za nas. Posrečilo pa se je tudi, da se je plebiscit vršil pod našo upravo.

Slovenci smo bili ob sklepanju miru brez programa in mnenje predavatelja je, da ga tudi danes nimamo. Ne vemo, kaj hočemo in kaj moremo še kdaj doseči.

Za izredno zanimivo predavanje je žel dr. Ehrlih burno odobravalje.

Nato je spregovoril g. Ivo Sancin, ki se je tudi predavatelju zahvalil v imenu »Sočec«.

Slava dela!

Dne 22. t. m. obhaja svojo 70-letnico gospod Josip Lenarčič, veleposestnik in industrijalec na Vrhniki.

Josip Lenarčič je bil od rane mladosti mož dela. Z njim si je utrdil častno socialno stališče v našem narodu, saj je bilo to njegovo delo po večini namenjeno temu njegovemu narodu. Če bi mu bile rojenice položile v zibel tudi manj pozemskih dobrin, gospod Lenarčič bi bil selfmademan v najboljšem pomenu besede. Njegovo 70-letnico je dolžna porabiti naša javnost, da ga stavlja današnjim in bodočim pokolenjem za vzgled, kako marljivost, pridnost, samovzgoja in štedljivost napravi iz tebe človeka moža, da si sebi v prid, pa vreden član svojega naroda.

Josip Lenarčič je zgodaj posegel v javnost. Že leta 1880. je bil izvoljen v obč. odbor občine Vrhnika, kjer je deloval dolgo, dolgo vrsto let. Član Kmetijske družbe je postal že leta 1879. in bil voljen v glavni odbor leta 1886., kjer je deloval do leta 1909. in bil ob enem član konjerejskega odseka te družbe. Glavno svoje delovanje pa je slavljence razvil kot član trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, kjer deluje že od leta 1896 dalje nepretrgoma do danes. V času od 1903 do 1914 je bil tudi predsednik te prevažne korporacije in je bil kot tak tudi odlikovan z redom železne krone III. vrste. Izredno uspešno je bilo slavljencevo delovanje v delnem zboru Vojvodine Kranjske. Prišel je v deželni zbor že leta 1891, zastopajoč prvotno notranjska mesta in trge, pozneje pa obrtno in trgovsko zbornico do leta 1913. Nadalje je slavljence deloval v odboru za osuševanje ljubljanskega barja, v gozdarskem društvu za Kranjsko in Primorje, kateremu je pozneje po prevratu stopil tudi na čelo. Ko se je pozneje osnovalo Jugoslovansko šumarsko združenje, je bil slavljence izvoljen za podpredsednika in vrši to funkcijo še danes. Kot tak je bil odlikovan z redom Sv. Save III. stopnje. Deloval je v industrijskem svetu na Dunaju, v železniškem svetu, v šolski komisiji za državno obrtno šolstvo, v vrhniškem okr. cestnem odboru itd. Leta 1882. je osnoval s pok. davkarjem Ivanom Grudnom na Vrhniki Kmetijsko posojilnico vrhniške okolice, kateremu zavodu še danes načeljuje. Bil je prvi starosta vrhniškega Sokola, večletni predsednik vrhniške Čitalnice itd.

Težki gospodarski problemi, ki so nastopili ob prevratu, so slavljence napotili do

energičnega inicijativnega dela. Ko je šlo za relacijo krone napram dinarju, je energično nastopil zoper to finančno operacijo in izdal posebno brošuro »Valutno vprašanje v Jugoslaviji«. Tudi agrarna reforma, to neobgledno dete neurejenih povišnih razmer je našla v slavljence svoja dalekovidnega mentorja. O tem vprašanju je napisal izčrpano brošuro, kjer je zbral potrebne podatke, ki naj bi omogočili gospodarsko pravilno razumevanje tega problema.

Niz gospodarskih člankov, ki jih je slavljence napisal in objavil v raznih političnih dnevnikih in strokovnih listih, je nebroj. Lahko se reče, da v zadnjih 40 letih ni bilo gospodarskega problema, ki se je razpravljal v javnosti, da se ne bi bil slavljence oglasil in spregovoril tehtno besedo.

Josip Lenarčič se je rodil dne 22. februarja 1856 na Vrhniki h. št. 214 (stara). Oče mu je bil Andrej Lenarčič, roj. leta 1801 v Parjah pri St. Petru na Krasu, sin kmečkih staršev, umrl leta 1871 na Vrhniki. Mati Josipa Lenarčiča je bila Vrhnika in sicer Marija roj. Simon, hči obrtnika, trgovca in posestnika Pavla Simona. Slavljence je obiskoval ljudsko šolo na Vrhniki, realko v Ljubljani, kjer je položil maturo v jeseni 1872. Istega leta se je vpisal kot redni slušatelj na dunajsko tehniko, svoje študije od jeseni 1873 do 1874 prekinil, da odsluži prostovoljsko leto pri artileriji v Ljubljani, kjer je dosegel čin rez. častnika. Pozneje je nadaljeval svoje študije na dunajski tehniki in prestopil leta 1875. na novo ustanovljeno visoko šolo za poljedelstvo (Bodenkultur), ki jo je dovršil leta 1877. ter dosegel inženersko diplomu. Upoštevajoč važnost gozdarskih študij je napravil leta 1878. še izpite iz tega predmeta. Nato je prevzel obsežno gospodarstvo po svojem pok. očetu. V jeseni 1880. se je oženil s hčerko Ano uglednega domačina levarnarja Franca Kotnika iz Verda. Iz tega zakona je bilo troje otrok: hčerka Zora, vdova po načelniku gospodarskega oddeljenja drž. vlade v Zagrebu Avrelu Rauerju, veleposestniku na Belcih (Hrvaško Zagorje), sedaj poročena z g. dr. Ivanom Lovrenčičem, advnikom v Ljubljani; ing. Milan, veleposestnik in industrijalec v Josipdolu na Stajerskem in sin Uroš, ki je pa v zgodnji mladosti umrl.

Jubilarnu Josipu Lenarčiču najiskrenejše čestitke!

Trde izjave!

Na svojem agitacijskem (ali kakor Radić sam imenuje: inšpekcijskem) potovanju po Bosni in Dalmaciji je Radić imel celo vrsto govorov, s katerimi je svoje radikalne zahteve izrazil v veliko jezo. Radikale je silno razburila Radićeva agitacija med muslimani, katere je vabil, naj se v narodnem oziru proglase za Hrvate, Ljubo Jovanovića še posebej pa je razdražil s tem, ker mu je zanesel svojo nevarno agitacijo v njegov vo-

lini okraj ob Boki Kotorski. Tretji vzrok pa je zagrešil Radić s tem, da vedno naglašal potrebo zedinjenja sedanje Jugoslavije z Bolgari.

Razjarjenost radikalov glede Bosne je zgodovinsko razumljiva. Srbi so že pred aneksijo Bosne in Hercegovine od strani Avstrije naglašali pred vsem svetom, da Bosna in Hercegovina so čisto srbske pokrajine. Teza o popolnem srbstvu obeh omenjenih dežel bi

bila tudi l. 1908. skoro izzvala krvav boj med Avstrijo in Srbijo, ker je rekel tedanji srbski minister vnanjih zadev Milovanović, da je Avstrija Bosno in Hercegovino »zarobil«. In ko je izbruhnila svetovna vojna, ga ni bilo Srba, ki bi ne bil prepričan, da postane Bosna in Hercegovina po izvojevanju zmagi srbski provinci. Radić je torej s svojim pozivom na muslimane, naj se priznajo za Hrvate, živo zadel v najbolj občutljivo srbijsko politično točko in ogorčenje v vrstah srbskih radikalov je razumljivo.

Ne iz politične preudarnosti, ampak iz ogorčenja se je gotovo rodila tudi Pašićeva izjava, »da naše države ni ustvaril hrvatski sabor ali zagrebško narodno veče, ampak srbska vojska.« Iz ust ministrskega predsednika se tako izjavi sliši vse drugače kakor iz ust kakega srbskega prenapeteža. Tako izjava s tako merodajnega mesta je občuten udarec po prečanih, ki ne zahtevajo nič drugega kakor državljansko enakopravnost ne samo v političnem, ampak tudi v gospodarskem oziru. Samo enakopravnost, brez privilegijev.

Iz ust drugega srbskega politika pa smo slišali skoro istočasno izjavo, da Srbi nikakor niso naklonjeni združitvi kraljevine SHS z Bolgari. »Mi vemo, kaj s tem nameravamo,« je rekel poslanec Veljković, »vi nas hočete s pomočjo Bolgarije spraviti ob naš vpliv.« Ta izjava globoko razkriva mišljenje gotovih srbskih krogov, a po našem prepričanju nikakor ne vseh srbskih krogov. Ujema se ta izjava — zgolj slučajno? — popolnoma z duhom Pašićeve izjave.

Duh pa, ki veže iz obeh izjav, ni dober. To ni duh bratske pomirljivosti in pravčnosti, ampak je zli duh zmagovalca, ki narekuje premagancem občutne kazni in težke materijalne žrtve za izgubljeno vojno. Duh zmagovalstva in maščevalnosti pa ne ustvarja, ampak podira in razdira, ker izjavi tudi na strani premagancev odpor do skrajnosti.

Obe izjavi dokazujeta, da v zelo vplivnih beograjskih krogih duh maščevalnosti in zmagovalstva še ni izumrl. Dokler pa ne izumre, ne more biti govora o sporazumu med narodi ali če hočete med plemeni Jugoslavije, ampak bo državo slabil in razdiral večer bratnemorni boj.

Politične vesti

Seja skupščine. Na sobotni seji je govoril najprej poslanec Kraft proti prevelikemu obdačenju Vojvodine. Zatem je odgovarjal na interpelacijo dr. Vilderja in dr. Hohnječa glede Pellegrinetijeve afere zunanji minister dr. Ninčić. Prečital je najprej odlomek iz Pribičevićevega govora, v katerem se trdi, da ministri nečesto odgovarjati na interpelacije poslancev. K temu konstatira dr. Ninčić, da je bila sklicana v petek seja šefov parlamentarnih klubov, da ti sklenejo, če more minister v proračunski debati odgovarjati na interpelacije poslancev in da je zastopnik SDS kot edini proti temu nastopil. Nato je dr. Ninčić obširno odgovoril na vsa vprašanja, naglasil, da mu je Radić sicer povedal, da gre v Dubrovnik, da pa zato ni rabil od njega nobenega posebnega pritrdila, ker je njemu popolnoma ravnopraven. Tudi ni Radić dejal, da je slišal, da hoče nuncij agitirati, temveč je dejal, da prikažejo gotovi krogi v Dubrovniku od njega agitacijo. Ponašanje Pellegrinetija pa te nade ni opravičilo. ker je bilo docela korektno. Za dr. Ninčićem je govoril dr. Hohnjec, ki je govoril, kako da so katoliki zastopljeni v Jugoslaviji. To da se najbolj vidi iz tega, da so se morali dve leti boriti za katehetske plače. Njemu je odgovoril z daljšim govorom St. Radić, nakar je bila seja zaključena.

Stjepan Radić proti klerikalizmu. Najprej je poudarjal St. Radić, da je Hohnjec argument s katehetskimi plačami popolnoma nezadosten dokaz za zastopljanje katoličanstva. Tudi pravoslavni duhovniki so slabo plačani in vsa stvar je samo administrativno vzraščanje. Govorjenje o preganjanju katoličanstva bi moglo vzbuditi sum, ko da se ne hajamo v dobi Dioklecijana. In v tem zmislu se tudi narodu govori, kako da mora varovati svojo vero. Toda sama SLS je leta 1910 zatajila svoje katoliško ime. Tako težko se godi slovenskemu narodu v Primorju, prva točka programa SLS pa pravi, da je treba braniti vero. Ne boste doživeli, da bi bil hrvatski narod v protikatoliških vrstah. Ni dejal Gambetta: Le catholicisme voilà l'ennemi, temveč dejal je: le clericalisme voilà l'ennemi, glej klerikalizem, tvoj sovražnik. — Zasluzjen je katolicizem, toda politične teorije, da je narodna suvereniteta mesec, papežev oblast pa solnce, ne priznavamo. Naši najboljši trije teologi so nam izjavili, da imamo Hrvati pravo stališče, da pomeni katolicizem to je krščanstvo, veliko linijo, da pa je klerikalizem grdo, ki uporablja najvišje svetinje, da ruši rodno in da ruši narod zaradi politične oblasti. Ko je bila vsa naša javnost udana katoliški misli, niso mogli jezuiti prepričati Strossmayerja za izdajanje katoliškega dnevnika. In tedaj so govorili, da je katoliška misel jezuiti madjarstvu. Vi veste, kako je mislil Strossmayer o Madjarih in tedaj so ga pridobili, da se prične izdajati »Novo Hrvatsvo«. Ko pa so napravili iz katoliškega lista klerikalni dnevnik, je izjavil Strossmayer Smičiklasu, da so ga prevzeli in zato imenujemo od tedaj klerikalce — furtimaše. Nato je Radić ostro obsojal klerikalno politiko, ki katolicizma sploh ne pozna. Katolicizem je globok ko morje in visok ko Himalaja. Radić je nadalje govoril, kako klerikalizem izrablja katolištvo in kako hoče na ta način za vedno vladati nad Slovenijo. Toda ne bo se mu to posrečilo, ker je pri zadnjih volitvah glasovalo 33.000 za HSS. Ko je bil Radić zaprt, se je posrečilo SLS, da je dobila mandate po Dalmaciji, Bosni in Banatu, toda že pri zadnjih volitvah je izgubila vse mandate. In tako bo tudi ostalo. Svoj govor je končal St. Radić s konstatcijo, da je bil Strossmayer za zblizanje katoliške in pravoslavne cerkve, ne pa za klerikalizem.

Klofač, novi predsednik čehoslovaškega senata je pri prevzemu svojih poslov označil svoj političen program takole: »Verujem v življensko in tvorno silo demokracije in zato verujem v parlamentarizem, ki je eden glavnih orodij demokracije. Od nas in našega dela je odvisno, če si pridobimo zakonodajna telesa zaupanje in če bodo povečala pomen demokracije, ko nam je svetovna vojna razgalila vse bode politične nedemokracije v vsej njeni strasti nagoti. Želel bi, da bi na svojem mestu mogel delovati v skladu z našim predsednikom Masarykom, ki je imel dostikrat priliko, da je o nalogah moderne demokracije in modernega parlamentarizma govoril zelo jasno in naravnost programsko. — Če spominjam danes na besede predsednika, se nočem s tem samo zahvaliti za priznanje posebnega pomena senata za daljšo konsolidacijo naše mlade in ljubljene republike, temveč jaz vidim v tem namerno opozorilo, da bi z duhom pomirljivosti mogli unaprediti javnost k politični in socialni poglobitvi, da bi si mogel senat v pravem umevanju svojih posebnih nalog in v poštenem sodelovanju za državo in narod pridobiti vsestransko zaupanje in s tem obstojno upravičenost ter dokaz ustavne neobhodne nujnosti.«

Pomembna izjava Chamberlaina. Na banketu prirejenem v čast tujih novinarjev, je imel Chamberlain večji govor, v katerem je med drugim dejal: »Preizkušen kamen za locarnsko mišljenje je vprašanje sestave Sveta Zveze narodov. Angleška vlada ni dosedaj še ničesar sklenila in je odločena, da ne sklene ničesar, kar bi moglo znova ustvariti stare predvojne ali medvojne grupacije ali kar bi umetno povzročilo vedno labilno ravnanje med silami. Sestava Sveta Zveze narodov se sme izvršiti po angleškem mnenju samo s to nalogo, da bo Svet uplival pomirjevalno in pripravil dve sili v konfliktu do koncesij, do katerih v direktnih pogajanjih ne bi hotele priti. Ne gre za ustvaritev večin v Svetu Zveze narodov, temveč gre za ustvaritev Sveta z največjo moralčno avtoriteto. Sklep Sveta Zveze narodov, ki je sprejet samo z večino glasov, sploh ni noben sklep in nima tudi nobenega zmisla. Ne more večina kakih držav predložiti diktata, temveč samo soglasje vseh neprizadetih bo prepričalo nasprotni si stranki.

Amerika — bankir Srednje Evrope. Die Börse javlja, da se mudi na Dunaju podguverner angleško-ameriške bančne hiše Baker, Kellogg & Co. Svrha njegovega tukajšnjega bivanja je, proučiti razne načrte o posojilih, za katera so iz Srednje Evrope prosili pri tej tvrdki. Na Dunaju ostane več mesecev.

Rumunski seljaki postali monarhisti. Med kraljem in med seljaško stranko je prišlo do zblizanja, kar je tem značilnejše, ker so to stranko dosedaj smatrali za protidinastično in boljševiško.

SPORT.

200.000 funtov sterlingov za sportno udeleževanje uradnikov. Austin Chamberlain se je nedavno izrazil, da bo vlada predlagala parlamentu, da dovoli za sportne potrebe uradnikov 200.000 funtov sterlingov. Vzlic skrajni štednji v vseh izdatkih so merodajne osebe povdajale važnost sporta za uradnike.

K letošnjim velikim smučkim tekmam na Holmenkollen pri Oslo se je prijavilo dose-daj 600 udeležencev. Finska smučka garda: Raivio, Niku, T. Lappalainen, Kamarainen in Saarinen i. dr. bo polnostevilno startala v teknu na 50 km. Seveda tudi Norveška mobilizira svoje najboljše smučarje: Gröttingsbraaten, Thorleif, Haugh, Ole Hege, Thulin Thams, Elgsvien, Kjelbotn, Aström itd. Posebno huda bo borba med Finsko in Norveško.

Višino 10.550 m je dosegel znani ameriški vojni letalec poročnik Mac Ready, ko je poskušal, da bi zboljšal od Francoza Callizo l. 1924. v višinskem poletu postavljene svetovni rekord 12.066 m. V višini 7500 m je zamrznil Readyju aparat za kisik, v višini 9000 m je kazal termometer 45° pod ničlo. Po 1 in pol urnem boju z elementarnimi silami je moral drzni letalec v višini 10.550 m opustiti svoj poskus.

Polet kapitana Wilkina na severni tečaj. Avstralski kapitan Wilkins je nastopil svoje potovanje na severni tečaj. Z motornimi sanmi se je odpeljal na ri Barrow, ki je tečaj najbližji, od tu hoče poleteti z aeroplanom dne 31. marca v arktične pokrajine. Če ne bo nikjer naletež na suho zemljo, bo poskušal doseči ledeni tečaj, kjer je centrum največjih ledenih mas, nato bo pohitel čez polarno morje v Spitzbergen ter se bo na potu ustavil na geografskem tečaju. Če bo pa dosegel trdno zemljo, bo zasadil tam angleško zastavo. Potem se vrne na ri Barrow. Medtem pa dovažajo na ri Barrow različna orodja, jedila, instrumente in druge potrebščine. Aeroplan bo vodil pilot Milson, ki je že večkrat napravil zelo uspešne polete v polarne pokrajine. Wilkina najbolj zanimajo atmosferski pojavi.

Lepa darila za smučarje. Kemecky, zmagovalce v vojaškem smučkem teku na 17 km, je prejel krasen pokal, ki ga je daroval čehoslovaški minister za narodno zdravje. Wende, zmagovalce v vojaških mošterstvih, je dobil srebrni venec ministrstva za narodno branbo. Poljaki, ki so se najbolj odlikovali izmed inozemskih tekmovalcev, pa so bili obdarjeni z izredno lepim bruenim pokalom, darilom ministrstva za nar. branbo.

Najboljša francoska tenis-igralca Borotra Lacoste sta prišla pred par dnevi v Ameriko in nastopila pri mošterstvih tekmarh v zaprtom prostoru. Doslej sta imela Francoz opravlja samo z manj pomembnimi igralci. Tako je zmagal Lacoste proti Eisenmannu 6:1, 6:0 in proti Seligmannu 6:2, 6:0. Borotra pa, proti Goldmannu 6:0, 6:1. Soditi po imenih, sta igrala Francoza doslej samo z židi.

Včerajšnje nogometne tekme.

Jadran res.: Hermes res.: 1:6.

Jadran:Hermes: 8:1.

Primorje:Ilirija: 3:3.

Občni zbor »Ojlike.« Pevsko društvo »Oj-
ka« je imelo dne 10. t. m. svoj 6. redni
občni zbor, ki se ga je udeležilo lepo število
pevcev in prijateljev društva. Iz poročil funk-
cionarjev je bilo razvidno, da se je društvo
v drugi polovici preteklega leta lepo razvilo.

K temu so pripomogle najbolj redne pevske vaje, ki so se vršile dvakrat tedensko. Število pevcev je stalno rastle in iz skromnega zbora 17 pevcev je naraslo število do 42 pevcev. Člani zbora, odnosno redni člani društva (pevci) se zavedajo, da je točnost in rednost prvi pogoj uspeha. Iz skromnega začetka do zbora z nad 40. pevci je lep napredek. To je znamenje, da ni društvo nepotrebno in le neke vrste konkurent drugim pevskim društvom. Moramo si vendar povedati, da se v delu za širjenje kulture ne sme poznati zavistne konkurence, ampak samo pošteno tekmovanje! Razveseljiv pojav je tudi v tem, da se zbirajo okoli društva vsi sloji (in tudi ljudje raznih političnih strank). A vendar je človek vesel, ko vidi, da ljubijo našo pesem tudi ljudje težkega dela. In tudi to je dokaz, da je društvo potrebno! Pred nedavnim časom si je društvo preskrbelo lasten klavir in arhiv se stalno množi. Stroški za vse to so veliki in niti društvo niti člani ne morejo iz lastnega vsemu kaj. Tako se je začela nabirala akcija, s katero se nadeja odbor kriti stroške za klavir. Ta občni zbor je bil tudi zelo važen zato, ker je popolnoma predelal pravila in se je društvo takorekoč reformiralo. Razni člani pravil so se sprejeli šele po dolgi debati. Videlo se je, da si hočejo pevci usvariti sigurno ognjišče in lepo pevsko družinico. Na predlog najstarejšega člana društva g. Sonca, je bil soglasno izvoljen za prvega častnega člana g. podžupan Drago Gobec, dosedanji predsednik društva. Za novega predsednika je bil izvoljen, pevovodja društva g. M. Gerlanec, ki pa ne odloži pevovodstva. Glasom novih pravil, more postati odbornik le reden član društva (pevec). Novi predsednik je v svojih sklepnih besedah želel, da bi se društvo še bolj razvilo in razmahnilo, kajti cilj, ki si ga je zastavilo, še ni dosežen. — S pesmijo se je zaključil lepo uspešni občni zbor.

* To poročilo je bilo poslano celjski sam. demokratiški »Novi Dobro«, ki se sicer rada ponaša, da skrbi za napredek kulturnega življenja v Celju. Vseeno pa je »Nova Doba« priobčitev poročila odklonila, oziroma zahtevala, da ga sme spremeniti, da ne bi javnost videla, da skrbe za kulturno življenje tudi ljudje, ki niso sam. demokratiškega mišljenja. — Mislimo, da poponoma zadostuje, če samo suho zabeležimo postopanje »Nove Dobe« in da prepustimo komentar celjski javnosti.

Komorni večer Konzervatorija Glasbene Matice v Ljubljani. V ponedeljek 22. t. m. ob 20. uri zvečer se vrši v Filharmonični dvorani prvi komorni večer Konzervatorija Glasbene Matice v Ljubljani. Na tem komornem večeru nastopijo štirje gojenci Konzervatorija in sicer: Rumpelj in Sušteršič, gojenca konz. prof. Šlajsa ter Zarnikova in Valjalo, gojenki prof. Ravnika. Spored je sledeči: 1. Dvojak: Somatina za gosli in klavir, izvajata Sušteršič in Valjalo; 2. Bethoven: Sonata apassionata, igra na klavirju Zarnikova in 3. Cezar Frank: Sonata za gosli in klavir, igra Rumpelj in Zarnikova. Odbor Glasbene Matice in ravnateljstvo Konzervatorija vabita vse prijatelje, ki se zanimajo za napredek in razvoj te naše glasbene institucije, da posetijo ta večer v največjem številu. Spored, ki omogoča vstop v koncertno dvorano, stane 4 Din in se dobi v Matični knjižarni od danes naprej.

VSESOKOLSKI ZLET.

Bolgarski Sokol na zlet. Sofijski Sokol pošlje na zlet 15 telovadcev in 10 telovadk ter isto število naraščajo. Razven tega pride na zlet veliko število Čehov, ki žive na Bolgarskem. Sokolska jednota v Sofiji namerava poslati tudi svoje učence, ki bi jih želela za vse počitnice nastaniti po vaseh.

Stanovanjski zletni odsek se je že sestavil in šteje 21 odborov. Po sedanjih podatkih bo moglo v vsem nastaniti 83.000 oseb. V 10 državnih šolah bo nameščenih 7000, v černihskih vojašnicah 5000, v raznih drugih hišah 8000, ostali pa v 91 mestnih šolah. V vseh praških kinah se je občinstvo 14 dni neprestano pozivalo, da prijavijo proste sobe. Uspeh pozivov je bil zelo dober.

Gospodarstvo.

* Jugoslovenska razstava turistik in narodne umetnosti v Pragi. Češkoslovaško-jugoslovenska liga in Jadranska straža v Pragi nameravata prirediti s sodelovanjem našega generalnega konzulata v Pragi razstavo turistik in narodne umetnosti. Razstava se bo vršila kakor je projektirano na praškem poletnem velesejnu meseca marca in se bo nadaljevala na kmetijski razstavi meseca maja ter na sokolski razstavi meseca junija. Zaključila se bo ob zaključku sokolskih svečanosti začetkom julija t. l. V času od zaključnja velesejma do otvoritve sokolske razstave, nadalje od zaključnja te razstave do otvoritve sokolske razstave bo

do izdelki razstavljeni nekaj časa na kaki šoli v Pragi v gotovem času pa se bo skušalo prirediti razstavo navedenih predmetov v Plzinu in eventualno tudi v Brnu in Bratislavi. Namen razstave je propaganda turizma. Da bi ta razstava imela čim več privlačne sile, ji je priključena tudi folkloristična sekcija. V tej sekciji bi se poleg nekaj tipov narodnih noš v prvi vrsti razstavilo tudi ženska ročna dela, tiligranske in kujundžijske izdelke in to specialno za prodajo. Interesenti, ki bi hoteli pri tej razstavi sodelovati in se je udeležiti, naj se za to zadavne informacije obrnejo neposredno na naslov: Jugoslovenska izložba turistik in narodne umetnosti, Praha II., Nikolandska 7 (Češkoslovensko-Jihoašlovanska Liga).

* Elaborat s proračunom za pohištvo novega oficirskega doma v Skopju. Komanda III. armijske oblasti (intendantura) v Skopju pozivlja tvorničarje pohištva, ki pridejo v poštev za izdelavo umetniškega pohištva, da izdelajo elaborat s proračunom za pohištvo novega oficirskega doma, ki se gradi v Skopju in bo dovršen predvidoma do konca tega leta. Elaboratu je po možnosti priložiti sliko in načrte pohištva — vsaj glavnih predmetov —, tako da bo moglo iz njega ustvariti si pravo sliko tako o stilu kakor o vrsti in ceni pohištva ter ga je poslati gorinavedeni komandi najkasneje do 16. marca t. l. Poziv na licitacijo za svoječasno nabavo navedenega pohištva bo objavljen v »Službenih Novinah« in dostavljen tudi tiskam, ki bodo izdelale elaborat in načrt. Seznam potrebnega pohištva je interesentom na razpolago v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo, kjer si ga morejo intereseenti med uradnimi urami osebno ogledati.

* Predlogi za izpremembo železniške tarife. Z ozirom na bližajočo se zasedanje tarifnega odbora pozivlja Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse interese, da ji v kolikor tega dosedaj še niso storili, poročajo o uplivu železniško-tarifne reforme na njih podjetja in stavijo konkretne predloge, katere želijo, da bi bili na razpravah tarifnega odbora upoštevani.

To in ono.

* Zanimiva najdba. Iz Kišineva poročajo: Kmet Stefan Dumitrascu je posekal nedavno s pomočjo svojih sosedov v gozdu prastaro drevo. Pri izkopavanju korenin je našel bakreno škaltjico, v kateri sta se nahajala 2 zlatnika in dve listini. Ker kmetje listin niso mogli prečitati, so jih pokazali lekarnarju,

ki je ugotovil, da jih je napisal leta 1671 Stjenka Razin, ataman donskih kozakov. V listinah zapoveduje ataman vojvodi Basurmanu, da naj se umakne v Turčijo ter tako reši oslanke vojske. Na enem od listov je bilo napisano, da naj se koplje še globlje. Kmetje so ubogali in kopali dalje. Kmalu so izkopali drugo bakreno škaltjico, v kateri je bilo 15 zlatnikov in več listin, podpisanih od Razina in Basurmana. Iz teh listin je razvidno, na kak način so prišli ti predmeti v Besarabijo. Leta 1671 je bil Stjenka Razin potolčen od regularne vojske Gorgija Barjatarskega. Zato je zapovedal svojim vojvodom, da pobegnejo s preostalimi kazaškimi četami na Don, na Poljsko in na Turško. Basurman je vpadel v Besarabijo. Utaboril se je v Sardanskem gozdu. Tam je bil obkoljen od turške vojske, ki je imela povelje, da kozake uniči. Če se je kozakom posrečilo prebiti krog sovražnikov in priti tako do Dnjestra, ali pa se niso mogli vrniti, ni znano. Vsekako pa dokazuje najdba, da so bili Kazaki na besarabskem ozemlju.

ANEKDOTA IZ ŽIVLJENJA UMETNIKOV.

Nekega večera je Knebel prav temperamentno razlagal svoje nazore liho poslušajočemu Goetheju in ko mu ni ugovarjal, se je osupel ustavil pred njim. Goethe pa mu je prav domače rekel: »Ah, povej še kaj več teh neumnosti!«

V Ischlu je bil Girardi nekoč pozvan k cesarju Francu Jožefu v privatno avdienco.

Predzgodovina te avdijske je bila polna skandalov in pikanterije. Girardi je žena, slavna Helena Odilon (takrat je bila najbolj slavljena salonska dama nemških odrov, danes je popolnoma hroma beračica), je bila v ožjem razmerju s starim baronom Rotschildom. Girardi je dobival otelevske napade. S pomočjo svojega mogočnega pokrovitelja ga je spravila Odilon v norišnico. Girardi pa so kmalu osvobodili, kakor pravijo, s pomočjo Katarine Sebratt, prijateljice Franc Jožefa.

Sedaj je stal — bilo je koncem devetdesetih let, ko je prišlo kolesarjenje v modo — prvič pred sedemdesetletnim vladarjem. Cesar, ki Girardija ni prav posebno maral, ker je moral ž njim deliti popularnost na polovico, mu je staval par konvencionalnih vprašanj.

V zadregi si je Girardi popravljal telovnik in čakal. Pogovor za njegov občutek še ni bil dovolj prirčen.

Končno se je opogumil in vprašal: »Povejte, Veličanstvo, ali tudi kolesarite?«

Jack London.

18

Morski vrag.

»Ti, Klada,« je zarentačil in oči so se mu zlobno svetile, »ali hočeš eno po nesu? Ako misliš, da sem jaz tat, obdrži misli zase, sicer boš kmalu spoznal, kako prokletu se motiš. Na mestu naj oslepim, če to ni hvaležnost do tebe! Prikažeš se na ladijo kot prava bedna človeška reva, ... jaz te vzamem v kuhinjo in ravnam lepo s teboj, ti mi pa takele vračaš. Prihodnjič greš lahko k vragu, ti povem; silno me srbi, da bi ti takoj pokazal, zakaj in kako.«

S temi besedami je stisnil obe pesti in se zagnal proti meni. V lastno sramoto priznam, da sem se umaknil pred udarcem in pobegnil skozi kuhinjska vrata. Kaj naj bi storil drugega? Sila, nič drugega kot okrutna sila je vladala na tej ladiji. Npravo pregovarjanje je bilo nekaj neznanega. Predočite si celo sliko: človek navadne postave, šibkega života, slabih nerazvitih mišic, ki je vedno živel mirno, pokojno življenje in ni vajen nobenega nasilja — kaj je mogel tak človek pač storiti? Da bi se ustavil in kljuboval tem človeškim zverinam, bi bilo prav toliko, kakor da bi se ustavil in kljuboval podivjanemu biku.

Tako sem mislil tisti čas, čutil potrebo, da bi se opravičil in si želel pomiriti vest. A to opravičenje ni zadovoljilo. Se danes se v svoji močnatosti ne upam

ozreti nazaj na tiste dogodke, da bi se čutil popolnoma opravičenega. Ves položaj je bil tak, da je v resnici presegal vse razumne načine vedenja in je zahteval več kot hladen razum. Z vidika formalne logike ni niti ene reči, katere bi se moral človek sramovati; a v zvezi temu se vzdigne v meni sramota ob spominu na ta dogodek in v ponosu svoje močnatosti čutim, da je bila moja močnatost na nerazumljiv način omadeževana.

Brzina, s katero sem zbežal iz kuhinje, mi je povzročala silne bolečine v kolenu in brez moči sem se zgrudil pri hišici zadaj na ladiji. Toda kunar me ni zasledoval.

»Glejte ga, kako teče! Glejte, kako teče!« sem ga slišal vpiti. »In s tisto svojo bolno nogo! Le nazaj pojdi, ljubček svoje mamice. Ne bom te udaril, saj te ne bom.«

Sel sem nazaj in opravljal svoje delo; s tem je ta dogodiljak končan, dasi je bilo usojeno, da se je pozneje nadaljeval. Pripravil sem v kabini mizo za zajtrk in ob sedmih sem stregel lovem in častnikoma. Vajtr se je ponoči očitno polegel, dasi je bilo morje še vedno močno razburkano in je vlekel močan veter. V raznih stražah so razvili jadra, tako da je Duh drvel z vsemi jadri razen dveh vrhnjih in malega sprednjega. Kakor sem posnel iz razgovora, so ta tri jadra hoteli razviti takoj po zajtrku. Razbral sem tudi, da se je Wolf Larsen hotel kar najbolje okoristiti z viharjem, ki ga je gнал v jugozapadni smeri proti onemu delu morja, kjer je

upal nameriti na severovzhodni pasatni veter. S tem trajnim vetrom je upal prevoziti večji del pota na Japonsko; zabil bi bil na jugu v tropične kraje in zopet na sever, ko bi se bližal azijski obali.

Po zajtrku sem imel zopet drugo nezavidljivo izkušnjo. Pomil sem bil posodo, osnažil peč v kabini in nesel pepel na palubo, da bi ga vrget v morje. Wolf Larsen in Henderson sta zatopljena v pogovor stala blizu krmilnega kolesa. Krmaril je mornar Johnson. Ko sem se obrnil proti vetrovi strani, sem ga videl, da je nenadno zmignil z glavo, kar sem pomotoma smatral kot znamenje, da me je spoznal in mi voščil dobro jutro. V resnici pa me je skušal posvariti, da naj ne vržem pepela na odvetni strani v morje. Ne zavedajoč se, da sem storil silno nerodnost, sem šel mimo Wolfa Larsena in lovca in zagnal pepel proti vetru čez palubo. Veter pa ga je zagnal nazaj, ne samo po meni ampak tudi po Hendersonu in Wolfu Larsenu, kakor bi trenil me je le-ta brenil z nogo kot psa. Odletel sem od njega in se skoraj omedljuječ naslonil ob kabino. Vse se je vrtelo pred menoj, slabo mi je prihajalo. Slabost v želodcu me je premagala in posrečilo se mi je splaziti se do stranske ograje. Vendar Wolf Larsen ni šel za menoj. Otepel si je pepel z obleke in se zopet začel razgovarjati s Hendersonom. Johansen, ki je bil priča celega dogodka, je poslal nekoliko mornarjev, da so osnažili palubo.

(Dalje prih.)

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco s pravilno uporabo najboljših šivinskih strojev

„Gritzner“ in „Adler“ ter z nedosežnimi pletilnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri trdki

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

MALI OGLASI

Glas oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Dalinoled

se proda za ceno 200 Din. — Naslov pove uprava lista.

Stekleno.

stroške opeko imajo stalno v s. logi Združene opekarnice d. d. v Ljubljani.

Gospodična

ki je celi dan odsotna išče malo preprosto sobico. — Ponudbe na upravo lista pod: »Soba«.

Odda se

takoj klet suha za skladišče. Naslov pove uprava lista.

DRVA - ČEBIN

Poljska ulica 1/II. - Telefon 56.

Kot praktikant

želim vstopiti h kakemu ljubljanskemu podjetju. Imam pisarniško prakso ter sem popolnoma zmožen knjigovodstva, korespondence, strojepisja, stenografije, vešč sem perfektne slovenskega in hrvatskega jezika. — Ponudbe prosim na upravo lista pod: »Marljive«.

Gospod

kateri je absolvirati trgovski tečaj ter ima eno leto pisarniške prakse, išče službo. Gre tudi eden do dva meseca brezplačno. — Ponudbe prosim na upravo lista pod »Dobra moč«.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje in sobe išče mirna stranka. Plača postranska stvar. — Ponudbe na upravo lista pod: »Stanovanjec«.

Širite „Narod. Dnevnik“!

II. Mednarodni vzorčni velesejem

v POZNANJU - POLJSKA od 2. do 9. maja 1926.

Zbirališče vseh poljskih pridobitnih krogov. Najboljša prilika za navezovanje trgovskih stikov med Jugoslavijo in Poljsko. Za jugoslovenske uvoznike in izvoznike edinstvena prilika. Železniške in vizumske olajšave. Brezplačna pojasnila in informacije daje gen. reprezentant **R. GOLEBIOWSKI, LJUBLJANA, Stari trg št. 19.**

„GROM“

GLAVNO POSREDOVNIŠKI IN EKSPEDICIJSKI BUREAU LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brsojavkama: „GROM“. Telefon internih: 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obvešča vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Nastopniki družbe spalnih voz S. O. B. za ekspresne pošiljke.